

Sociologie rodiny 1.

Funkce a podoba rodiny. Rodina tradiční, rodina moderní, rodina pozdně moderní. Transformace intimních vztahů a krize porodnosti v pozdně moderních společnostech.

Opakování: Proměna tradiční společnost v moderní

- 1. pol. 19. století (průmyslová revoluce)
- Industrializace
- Sekularizace
- Urbanizace
- Racionalizace
- Vznik centralizovaných národních států a jejich byrokracie
- Vyvíjí se komplexní tržní systém (práce a půda se mění ve zboží, vliv peněz)
- Soukromá a veřejná sféra se oddělují

Opakování: Proměna moderní společnosti v postmoderní společnost

- Dochází k překonání modernity s jejími hodnotami
- Ztráta víry v pokrok, vědu a naši schopnost poznat a ovládat svět
- Historie nedává smysl, jedna obecně platná historie ani neexistuje
- Uznání toho, že svět je rozmanitý a pluralistický
- Flexibilita, mobilita, decentralizace, internacionalizace
- Individualismus

Tradiční rodina

- Široká, vícegenerační
- Univerzální funkce
- Náboženský, církevní charakter
- Patriarchální hlava domácnosti
- Předávání ekonomického kapitálu

Moderní rodina

- Nukleární, manželská
- Pečovatelská, statusotvorná, citová funkce
- Občanský charakter
- Komplementární role otce a matky
- Předávání ekonomického, sociálního a kulturního kapitálu

Tradiční funkce rodiny

- Reprodukční funkce rodiny
- Produkční funkce rodiny
- Ekonomické zabezpečení členů
- Vzdělávací funkce
- Pečovatelská funkce
- Mezigenerační přenos hodnot

Postmoderní rodina

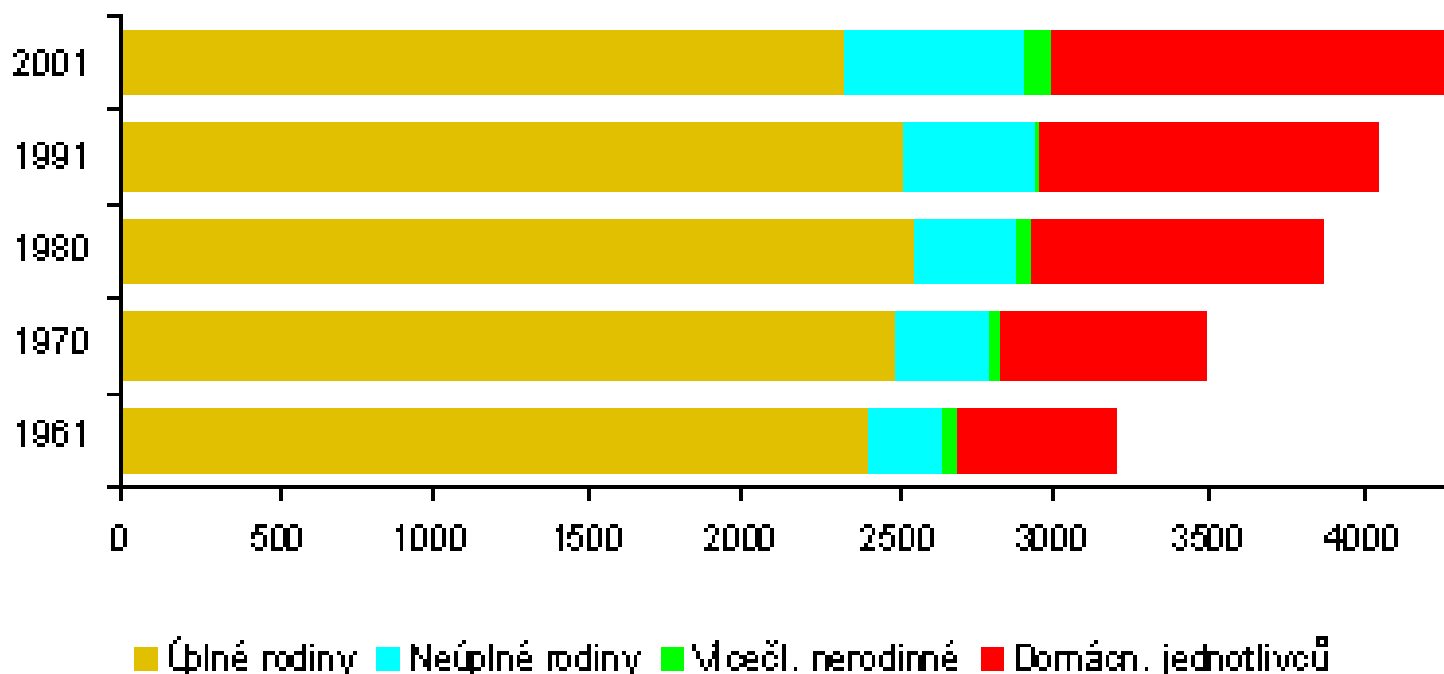
- Druhá demografická revoluce – vzestup rozvodovosti, konec baby boomu, sexuální revoluce, pokles porodnosti (60. léta)
- Odkládání rodičovství, zvyšování sňatkového věku, rozvoj nesezdaného soužití (70. léta)
- Vzestup mimomanželské porodnosti, domácností s jedním rodičem (80. léta)
- Prudký pokles porodnosti, růst bezdětnosti, přibývá singles a jedináčků

Vývoj porodnosti v ČR

Struktura rodin a domácností

Struktura rodin a domácností v ČR v letech 1961 - 2001
v tisících

Rodiny a domácnosti v ČR letech 1961 – 2001

Typ rodiny a domácnosti	1961	1970	1980	1991	2001
v %					
Rodiny a domácnosti celkem	100	100	100	100	100
Úplné rodiny	74,8	71	66	62	54,6
Neúplné rodiny	7,8	8,8	8,4	10,7	13,5
Vícečlenné nerodinné domácn.	1,4	1,1	1,4	0,4	2
Domácnosti jednotlivců	16	19,1	24,2	26,9	29,9

Současná západní rodina

- Nukleární
- monogamní (sériová monogamie)
- romantická láska jako základ manželství
- patrilineární a neolokální
- **Různorodost rodinných forem**
- **Rodina definitivně ztratila monopol na legitimní sex a legitimní potomky**
- **Vzestup rozvodovosti a opakovaných manželství (seriálová monogamie)**
- **Zaměstnanost žen a radikální proměny v mužských a ženských sociálních rolích**
- **Vzestup nesezdaných soužití, singles atd.**

Funkce rodiny dnes?

- konzum, zábava, citové bezpečí – útočiště před bezcitným světem

<http://www.pisovnik.com/11412/>

Nové rodinné formy - kohabitace

- Nesezdané soužití, život v sexuálním vztahu bez manželství
- Proměna společenské tolerance
- Experimentální stadium před vstupem do manželství („manželství na zkoušku“), ale i alternativa manželství

Nové rodinné formy – matrifokální rodiny

- matrifokální rodina – typ. pro chudé černošské obyvatele am. měst a obecně mezi městskou chudinou
- ženy vedou a zajišťují chod domácnosti – mladá žena s dětmi + její matka (+ sestry)
- adaptace na život v chudobě a na nestálou a slabou ekonom. úlohu mužů

Konec rodiny?

- **Ulrich Beck** – nukleární rodina s tradičním rozvržením rolí je neslučitelná s požadavky trhu – požadavek pro všechny stejné, tržně orientované biografie, růst individualizace, ale zároveň závislost na institucích, jediným nezrušitelným vztahem zůstává vztah rodiče a dítěte

„Tržní model charakterizující modernu... předpokládá společnost bez rodiny, bez manželství. Každý musí být samostatný, svobodný, aby mohl vyhovět požadavkům trhu a zajistit si tak ekonomickou existenci. Subjektem trhu je osamělý jedinec, jemuž „nebrání“ v činnosti partnerské, manželské nebo rodinné vztahy. To znamená, že plně realizovaná tržní společnost je společností bez dětí.“

Beck (2004:190)